

RUDOLFO FRANJIN MAGJER

ŠLJIVOŠEVCI (z. p. D. MIHOLJAC).

PORIVI...

PJESME.

OSIEK, 1905.

NAKLADA KNJIŽARE RADOSLAVA BAČIĆA.

GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
OSIJEK

871311618

TISAK _____

PRVE HRVATSKE DIONIČKE TISKARE

_____ U OSIEKU.

Spominjem se, majko moja,
Prvih zv'jezda, prve zore,
Angjeoskog milopoja
Kada šarne priče zbole.
Spominjem se rajske sreće
Dok ne znadoh, što je zloba ;
Ali i prve smrtne sv'jeće,
I što vidjeh: prvog groba!

Silvije Strahimir Kranjčević.

O lanci i rgjo i zvekete nujni
Turobna pjesmo patničke duše,
Kroz karike vaše osjećam b'jedan
Kao da vjetar ništavila puše —

I kô da hlađi uznojeno čelo
I suši suzu s obraza roba —
O lanci i rgjo i zvekete nujni,
Turobna pjesmo od zipke do groba!..

Mihovil Nikolić.

Iz „Proljetnih želja“.

Prva pjesma.

Put čarnih visa kreni, pjesmo moja,
Gdje vječna pravda, ljubav moćna vlada;
Gdje srce sluša glase divot-poja,
Gdje svjetlost bajna žarkog sunca pada!

Oh, pogji tamo! Širi svoja krila
I gledaj radost; mahni zemsku tugu!
Pa brzo pogji, tješilice mila,
Po sreću svetu, po vječnosti drugu!

Jer pjesnik uv'jek tamo maštom plovi,
Dok crnom zemljom b'jedno t'jelo hodi;
I dokle pjesmom srce njeg'vo slovi —
Po vječnom raju miso njeg'va brodi.

Spominjanje.

I.

Proljetni je danak blagi . . . U sjaju se sunce kupa
I potleušica naša i pred njome stara klupa.
Sve se nekim tihim čarom — je li babo? — obavilo
Kao da ni zime krute niti leda nije bilo.
Gle, i jaglac žuti veće i krasuljak b'jeli cvate,
A još malo i laste će da se s puta svoga vrate.
A — Bog znade! — hoće li i lastavica naša doći,
Koja nam je lani gn'jezdo ispod krova našeg svila?
Hoće l' samo znati svoje to gnjezdance da uoči
Kad odavno veće nije u domaji svojoj bila?! —
Proljetni je danak blagi . . . U sjaju je sunce bilo
I čedo je babu svoga zagrlilo, poljubilo.

II.

Sparina je utihnula . . . Seoce je pusto moje,
A babo i ja slušamo slavujeve sjetne poje . . .
Kroz saneni suton vjetrić tihano se vere, krade
I zanjiše sočnu travu i potrese grane mlade;
A kad i noć ljetna pane: moj babo na klupu sjeda
Pa mi šapće, pa mi priča sred tamnoga drvoreda.—
Ja tad slušam, dok mlade se raširuju moje grudi,
A babo moj priča da su zv'jezde duše dobrih ljudi.
Začudim se i na lice babe svoga tisnem čelo
I ljubim mu oko milo i kô snijeg tjeme b'jelo,
A na grani svegjer slavuj svoju sitnu pjesmu poje,
Dok seoce u san tone kô i mlado srce moje — —

III.

Jesen došla puna smoka, a kućica naša b'jedna
Tužno gleda u sv'jet b'jeli i na polja nedogledna.
Od bure se krov već ruši, opeka se runi, mrvi.
Puca stari zid i žbuka, jaku gredu toče crvi . . ,
A moj babo obolio, podbuhole mu tamne oči,
Lice mu se navoralo pa sad leži bez pomoći.
Na čas samo pogleda me i staračku suzu proli,
A ja pitam, kako mu je i da li ga jako boli. —
Gledajući bolju tešku prvi put sam zadrhtao
I u duši i u srcu gorku suzu proplakao . . .
Jesen došla puna smoka, svakomu je nešto dala,
A meni je uz to malo i život još otrovala . . .

IV.

Bijaše zima kruta, ledna, kad na drvlju puca kora,
A ledeni vjetar bruji c'jeli dane s n'ježnih gora —
I ja pogjoh u sv'jet b'jeli . . . Ubogar sam jadnik bio,
Bez zaštite svuda sam se potucao, kuburio.
Malena mi rodna gruda, malen cio sv'jet mi bio,
Pogjoh stoga i još dalje ne bi l' gdje se primirio.
A kada sam upoznao sv'jet i ljude s mnogo vaja
Duša mi je zaželila roditeljskog zagrljaja;
Ali komu da se vratim, tko će suzu da obriše,
Kad odavna na tom sv'jetu mojih dragih nema više?!
Tek srce je što me tješi pjevuckajuć iz tihana,
A i to je suza samo prošastijeh — mlađih dana.

„Mater Dolorosa“.

Ljudstvo se kolje, krv ko voda teče,
A kleta zloba strasna srca gali,
Pod kojom ginu cvjetni ideali
I splinu malom, čim rana zapeče.

Ljudstvo se kolje, a mračak i veče
Sumornom boli grûd mi toplu zali,
Srdašce sputa i gorko me pali,
Dok s usta vruće šaputanje teče.

O, majko! Zašto pada s tvoga oka
Svegj suza tuge, a za ropstvo sv'jeta,
I ona bol, tol' teška i duboka?

O, majko! ... Zovem, a gusta noć l'jeta
I skriva uzdah, što u duši peče,
Dok vani sm'jeh i krv ko voda teče.

Na „Pozdrav“.

Kad s crkvice u romonu
Zvonašce na »Pozdrav . . .« glasa:
U duši mi — slatka majko! —
Struna zlata zatalasa,
Sa očiju suza teče
Od blaženstva i od sreće,
A iz srca, puna milja,
Po eteru taho l'jeće
Šaputanje . . . Ah! sred krasa
Opet cv'jeće moje mavi
I d'jete sam, vjesnik sreće,
Vjesnik mira i ljubavi.

Xačo biva.

Strkalo se mnoštvo ljudi kraj visoke dvokatnice,
Da gledaju izgubljene dvije male sirotice.
Strkali se, pa od ljudstva kadikada šane koji :
Trebalo bi tu siročad da tkogoder si prisvoji
I uzme pod svoje; trebalo bi, da s' više ne pate...
I žamor sve jači biva i ljudi svegj slamu mlate —

U to došo starac prosjak — pogureni starac jedan.
Proturo se kroz to ljudsko i onako neugledan
Čim opazi b'jede dvije: sa oka mu suza kane,
Razmekša se srce bôno i on tik uz djecu stane;
Potrepta ih po ramenu, poljubi im tupe oči,
A tada kroz ljudstvo glupo s djecom ovom u
sv'jet kroči —

Čudilo se tomu ljudstvo, čudilo se i previše,
Da ubogar sirotinji može suzu da obriše.

U proljeću.

U šumici dravlje već pupi
I list se listu klanja,
A rumeno cv'jeće cvate
I proljetna sviće sanja.

Potokâ romon žubori,
Jutrnja rosa sjaji —
O, šumice cvjetne, i vi,
Vi topli uzdisaji:

Oh! zove vas čarna Vesna
I slavuj sve jače i tiše,
A rumeno cv'jeće cvate
I pjesnik suzu briše...

Moja suza.

Plakao sam kao d'jete
Nad posteljom svoje sreće
I gazio suhu travu
I miriso vehlo cv'jeće;
Uspavanka »Spavkaj, hranče!«
Blažila me ko u maju...
Poezijo, slatka majko!
Tužni za me zagrljaju!

Plakao sam kao d'jete
— Sjećaš li se, mila majko? —
Kad me, čedo brbljajuće,
Zagrljo moj babajko;
Ah, u tome zagrljaju
Nisam znao borbu sv'jeta
I prolaznost prave sreće —
Mladost moja prvih ljeta!

A onda je vjetar duhn'o
I ledeni snijeg pao,
Pa u grobak moju sreću
Sa zemljicom zakopao;
Srce moje golubinje
Zamrzlo je za sv'jet ovi,
Samo prošlost spomen priča —
To su boli pjesnikovi!

Aj, kada mi prošlost priča,
U srcu je tužno tako!
I da imam suzu sjajnu
Najradije ja bih plako
Kao d'jete nad posteljom
Razboljene svoje sreće,
Kad sam išo rosom trave
I miriso bajno cv'jeće.

Nojca ide . . .

Lelija se gjulistanom
Grančica od džbuna
I cvijeće sluša šapat
Slavujevih struna.

Nojca ide; na nebu se
Mjesec tiho kreće,
A grančica lako drhće —
Spava sitno cv'jeće.

Prva bol.

Za mladosti nisam znao,
Što su silne боли sv'jeti
I da teška suza pane,
Baš kad sreće sjaj nas sreta.
Nisam znao, a ni plako
U proljeću, žiča maju,
Kad sam bio, ah, u tvome —
Slatki oče, zagrijaju !

Za mladosti svoje rane
Gledao sam vas sv'jetovi
Bajnom pričom; mlade dane
Krasiše mi čarni snovi
Sve u cv'jetu i u sjaju
Idealu u poletu,
I žio sam bajni život
Na zemskome tome sv'jetu !

Ali jao ! jednog dana
Kleta samrt raj mi uze
I pao sam, slabo d'jete,
U ledene smrtne uze:
Kraj odra su sv'jeće sjale —
Ah, ti, oče!... mutne zjene
Gledale su čedo tvoje,
Gdje svršuje sanke snene.

Majka moja tješila me:
»Utri suze! sanci l'jepi
I opet će tvoji cvasti,
Kad se srce tek okr'jepi!« ...
Za mladosti nisam znao,
Što su silne boli sv'jeta
I da teška suza pane,
Baš kad sreće sjaj nas sreta.

Bijele ruže,

Legenda

Na obronku je Maslinove gore
Rastao trn sa crnim bodljikama,
A ljudi su ga klonili se jako,
Od mrzosti ih popadala tama.
Jedini Isus — ljubav neizmjerna --
~~Sjegjaše~~ rado sred trnova hлада ;
Ta, on ljubljaše baš one u svjetu,
Koji su puni čemera i jada!

Na večer prije gorke muke svoje
Hrist ode tamo ; sjetan, srca bôna
Počivaše u hladu grma toga.
A sunce pada ; zidovi Siona
Odsjevaju u večernjemu ruju
I sveti hram zasjeni val Kedrona,
Što vijugaše između grmlja, kama,
Dok zvjezde trepte, dršće vasiona.

I progovori moćnim glasom Isus :
»O, mnogo puta, mnogo, trne zlati,
Okrijepio si mene hladom svojim ;
Što želiš, reci ! ja će tebi dati !«
I gle: na meke Isusove riječi
Uzdršće gora od milja i sreće,
Lahorić granje trnovo potrese,
A trn tad hukne: » Daj mi cvijeće ! cvijeće ! «

Cvijeće ! cvijeće ! ... željelo je trnje,
Jer dosad jošte grm taj evao nije ;
A Isus kimne glavom, da pristaje,
I suza sjajna lice mu zalije.
On ode s gore; srce mu obuze
Sad slutnja teška, što mu stište grudi,
Da mrjet će skoro, ljuto bit bičevan
I na Golgoti raspet za grijeh ljudi.

A trn je sâm na Maslinovoj gori
Čeko i čeko, što će to se zbiti,
Dok sunce već je tonulo u more.
Trak zlatni jednom svijet još okiti
I sjajnim svjetлом pozlati kraj đjeli,
A tada pane iza Libanona.
Noć zastre zemlju, a na nebu bajnom
Zaiskri plamsaj zvjezdâ milijona.

Svud tiha noćca . . . sve se sanku sprema,
A trn sve čeka pun crnih bodljika.
Al' čujder! Korak za korakom stupa —
To ide Isus s jedanaest učenika . . .
Gle: sad su prošli trn i dalje kreću
Puteljkom onim u vrt Getsemani;
Sad Isus kleći vrh Maslinskog brda,
Od Oca moli melem svojoj rani.

d

» Oj, oče moj! . . . « sveg^y Isus Hrist moljaše,
Beskrajna tuga Njeg've grudi peče;
On pada k zemlji, bez pomoći klone,
Dok čelom znoj i rujna krvca teče.
A gora šuti i dubrava šuti,
Priroda sva je kao grobna raka,
Gdje život mrije. Samo Jerusalem,
Taj, grješnik, kida šutnju posred mraka! »

Uz lupu, zveket i plamsaj bakalja
Vojnikâ mnogo po stazi krivuda;
Za čas^x, i vajme! učitelja vode —
Ruke mu svezo sam prokletnik Juda.
Kad vidje trn to, zavapiti htjede,
Za nedjelo nek zemlja sva bi znala;
Al priroda je uskratila riječ —
Nije mu dahnut ni šapnuti dala.

d

I kad bi jutro: dodjoše vojnici
I trgat staše grmu našem granje,
Da spletu krunu trnovu za Hrista;
A kad se sve već zrake prospu danje
I sunce diglo iza Libanona:
Zasiju traci sunčanoga plama,
A crno trnje procvalo je cvijećem,
Sve samim krasnim ~~ll~~ bijelim ružicama.

Miris moje lipe.

Miriše cv'jeće, a gajem radost
I cilik glasni maglu razganja;
Mojim seocem tišina pusta
Sneno podrhtava i čarna sanja.
Kraj uske staze samotan hodam
I berem poljsko šareno cv'jeće
I gledam, kako maleni lepir
Latice ljubi i cvijet obl'jeće.
A tamo daleko — kraj doma moga
Lipino granje lahorak njiše:
Miriše cv'jeće, a srce moje
Pjesmicu sklada i kuca tiše.

Moje srce.

Moje srce lazurno je more;
Po njem plove nebrojeni vali,
A Sirene bajnu priču zbole
O poletu i o idealu'.

Povrh mora krasna je modrina,
Gdje sunašće svoje lice zlati —
Ah! bajna je srca mog tišina
I velebna kô priroda mati

Moje srce lazurno je more,
Po njem plove nebrojeni vali;
Na dnu mora koraljne su gore
I med njima jedan gradić mali.

I dune li vjetrić: srce plane,
Uzljulja se pučina beskrajna;
Gradić trepti -- uspomena svane,
I ja tonem u vremena bajna...

Moje srce lazurno je more,
Po njem plove nebrojeni vali;
Bajnu priču već Sirene zbole
O poletu i o idealu'.

U beznagju.

Okovaše ge mlada u verige i lance
Baš onda kad je bio u prvome poletu
I sada čami u toj izdrtini pustoj,
Gdje škorpioni plaze, a pauci mreže pletu.

Za svjetлом pruža ruku, a svegj ga tama sreta
I on već ne zna, kako sunašca traci siju;
Tek katkad u pô noći, kad vjegje teške sklopi,
Srce mu slatki srsni i dušu sni oviju —

I prisni mu se: Traci velebnog sunca zlate,
On pun svježine kroči — po stazi samo cv'jeće
Kroz polja kolibici korake ravna brze,
A tamo sve već plače od nenadane sreće.

»Ah — —!« kroz san klikne, zajeca... a baš u to
Tamničar lupi s vrati, a ključevi zazvone;
Oda sna on se trgne — zazveče negve i lanci,
A on satren Jadnik na vlažnu zemlju klone...

Moć poezije.

Aj! kad srcem poezija
Bajni sv'jet mi pjesmom šara;
Aj! kad srce žarko kuca
Tu u grudma sred njedara:
Ja sam Titan, ja sam munja
I eterom plovim smjelo,
Pa s visina gledam niskog
Kroz zemaljsko gusto velo.

I dižem se vaserenom,
U beskraj mi pjev se njiše,
A u grudma srce moje
Kuca jače, kuca tiše...
I ne vidim u tom trenu,
Kako pjesma konac sklada,
A titanski duh mi kako
Opet s visa k zemlji pada...

I crvić sam ko i prije;
Osjećam na sebi lance;
T'jelom sapet zemljom hodim,
A čeznući neprestance
U poletu duh mi leti
U beskrajnost kroz eone,
Gdje su vječni ideali
Svi u sjaju vasione. —

Aj! kad srcem poezija
Bajni sv'jet mi pjesmom čara;
Aj! kad srce žarko kuca
Tu u grudma sred njedara:
Ja sam Titan, ja sam barjak
Lakokrilog uskrsnuća,
Pa u sjaju zaboravljam
Prošle boli i čeznuća.

U bašti.

I.

Kroz magлено snено jutro kaljava se cesta pruža,
A u bašti mojoj davno svenula je zadnja ruža,
Pa sad bus bez cv'jetja stoji i spominje sretne dane
Kô i lišće suho što se tužno truni s tanke grane.
I vjetar se tugaljivo nekud cestom dugom krade,
Pa mi šapće, pa mi priča mog života prošle
 jade — —

I davni se roje snovi i krvari rana stara,
— Početak joj ni sâm ne znam, a ni zašto srce
 para . . .

A ti mlada šutke samnom suzu liješ u potaji,
Dok dušu nam trâpe jače pritajeni uzdisaji.
Pa kad boli maglom splinu, što se u dalj pustu
 pruža:
Srce mira na čas ište, gdje je svela zadnja ruža.

II.

Tišina je . . . Sa drveća kad - tad pane listak žuti
I zašušti — dok priroda bez života stoji . . . šuti . . .
Olovnato nebo plače i sivkasta boja sjeda,
Pa jesensku tmurnu priču c'jelom kraju pripov'jeda.
A ta priča čežnju budi prošastijeh sretnih dana
I život je lijep, sladak kao ejelov sa usana
Kada plane . . . U tom milju sv'jet se čini kô
 raj cvjetni,
Gdje je duša vedra, tija, ah, a ljubav melem sretni,
Što dv'je srodne duše veže — — Ali dogju opet
 časi
Kada srce ojadi se i plamni se plam ugasí,
A žeravka tinja . . . mrije . . . kô na drvlju list
 što žuti,
Pa kad svene: zauv'jeke, zauv'jeke, ah, — zašuti.

III.

A znate li -- braćo! ljudi! — kako boli, kako peče,
Kad u grudi uzdah plije a s oka svegj suza teče?
I da život krepki jenja i najljepši cvijet mrije,
Kad ga vječna bura trese i vječita zima bije?!

A ipak sam prošlost tako — iskra mi je jedna pala
Na žeravku što je davno na ugaru istinjala —
Sada opet bukti, gori i vatra me žeže, pali,
Redaju se slike mnoge i pradavni ideali

I sjećam se: Ti si došla, mladost si mi svoju dala
Pupoljak si nježan bila i kô harfa zadrhtala,
A ja sam ljubavi čiste žegjo, što iz srca teče —
Žegjao sam i sad znam, gdje me boli, zašto
peče — — —

IV.

I bl'jedo se nebo vedri . . . Kroz granje se zraka
krade,

A u srce i u dušu tračak svjetli na čas pade . . .
Gle, dušo, kraj klupe one stajali smo zamišljeni,
Dok oko nas b'jaše kao i sad dan jesenski sneni;
Padalo je lišće suho, šuštjelo je krhko granje,
Svom prirodom drhtalo je umiranje, uzdisanje —
I mi smo života puni smješili se kô u maju,
Život nam je mekan bio u toplome zagrljaju . . .
A onda je vjetar duno: sva je bašta zadrhtala
I ti si od straha, dušo, prosuzila, zaplakala
Kao d'jete . . . Gle, tu jednoč stajali smo zamišljeni
I počeli život novi suznim okom u — jeseni —

Ovaj svijet.

. . . . ovaj sv'jet
Sanak je samo, sanak l'jep.

Sa drveća lišće suho
Zadnjim dahom zemlju ljubi,
A maglica — tanko ruho —
Svijet šarni rosom rubi
Tepajući, šaptajući,
Zrakom prvom titrajući :
Cio, cio ovaj sv'jet
Samo je sanak, sanak l'jep.

Ah, gledajte, kako ginu
Prvi traci i svićući
Danak b'jeli ! Kroz tišinu
Tek odmн'jeva uzdah vrući ;
Ah, gledajte ; izdišući,
Mriju traci titrajući —
Cio, cio ovaj sv'jet
Samo je sanak, sanak l'jep.

Mriju traci, a u grudi
Sanak tih i ljudja dušu ;
Drugi svijet sv'jetu rudi
I razganja zemsku tmušu
Tepajući, šaptajući,
Zrakom prvom titrajući :
Cio, cio ovaj sv'jet
Samo je sanak, sanak l'jep.

Samrtno zvono.

Kroz gustu jutarnju maglu romoni samrtno zvono
I prodire dolinom tužno i bôno;
A suncem se ranim blista smrznuta rosa po travi
I slomljeno cv'jeće tiho se zemljici savi.

U hladnoj prirodi čuješ šuštanje lišća sa grane,
I vene i pada lišće; tek ostaju rane:
Od prošloga ljeta stoje i ruše čar krasnih mi sanja,
A maglom jutarnjom zvono sad samrtno ozvanja.

I slušam to muklo zvono i gledam duh umiranja,
Gdje ostavlja zemlju sreća i tiho ozvanja;
Ah! u tom žalosnom trenu plače mi srce sa jada —
A okolo šušti lišće i pada — — — —

Slučnja.

Na mekanoj mjesecini
Magla drhće u sto krasa
Kao biser noćne rose;
Bez života i bez glasa
Stoji drvlje; snijeg b'jeli
Zemlju nježnim šaptom ljubi,
A cvijeće golo strši,
Tek mu inje kitii grudi.

Uljenice žižak mali
Izbom mojom slabo tinja;
Dogor'jeva; na ognjištu
Vatra bukti i plaminja,
A starica majka moja
Pogurena mirno sjedi;
Mile oči za čas plaču,
Navorano lice bl'jedi.

Što te boli, majko moja,
Da ti s lica suza teče?
Je l' ti žao ovog sv'jeta
Il' magleno ovo veče,
Sto se kupa vaselenom
Srebrnaste mjesecine,
A kad čisto okupa se
U eteru tužno gine?

Je l' ti žao...? Ah, ti bl'jediš!
Tiha suza konac jada,
I ja gledam: na nebištu
Gasne moje zv'jezde nada.
Na mekanoj mjesecini
Magla drhće u sto krasa,
A srce mi tako kuca
Bez života i bez glasa.

Nevinost.

U kol'jevci malo čedo brbljajući jeca, plače,
Ručicama sunce hvata i ob'jesno skače;
Sa usana c'jelov majke svijet taj mu pričom stvara,
I zatitra srce tiše, malo srce sred njedara.

O, gledajte!lijer b'jeli!.. blažen posmijeh san
 mu ovi,
Šapuće mu harfa nova, pjevaju mu serafovi
Veličajnu himnu imaja ; prvi c'jelov to je vrući ! —
Samo časom kad bih mogo biti čedo, tepajući!...

Vječne muke.

Teško mi je — braćo ! ljudi ! —
Kad mi srce tuga para
I bukteći plamom gori,
A nikada ne izgara,
Već katkada časom samo
Izmorenim srcem tinja,
A katkada vatra bukne
I sve gori i plaminja

Teško mi je -- braćo ! ljudi ! —
I najragje ja bih plako
I roneće suze lio,
Da utišam bôni pakو.
Ali otkle sjajna suza
Iz očiju krvavijeh,
Da ugasi vatru pakla,
Gdje vječnosti oganj lije ?

Gdje je melem u svijetu,
Koeg moći pada strava
I ublaži tužne grudi
I ozvanja zaborava?
Ah, gdje taj je slatki akord? — —
Zat na zemlji?! — Ah! nema ga
Na zemskome tom svijetu!

U svijetu truje zloba
I sudašca strasna gali,
Poq njom svi cvijetci ginu
I pølet i ideali;...
Teško mi je — braćo! ljudi! —
Srdašce mi tuga para
I bukteći plamom gori
A nikada ne izgara.

Jzciklusa: „Moja ruža“.

U bašti mojoj rumen-cv'jet
I svaki busen dr'jema,
Tek suho lišće opada
Uvenulo posvema.

Nad baštom oblak sanljivi
Laganu maglu ganja
I ko da drhće... jesen je,
Čas tužnog umiranja.

A zadnja lasta nemoćna
Žalobno sv'jet obl'jeće ;
Ah ! ona plače ... leden mraz
Cjeliva sveđo cv'jeće.

I suho lišće opada
Sa grma pokraj puta,
A moja ruža trese se
I snuždena i žuta.

Tek katkad dahne, prošapće,
Grč trpak grud joj para —
To zadnji trzaj mirisa je
I ljeta sred njedara.

Zimski sutan.

I.

Sumorni je sutan zimski.. Bez života selo dr'jema,
Uokolo drvlje strši i tišina mrtva, n'jema.
A nas dvoje uskom stazom, gdje rijetko stopa pada,
Zatureni od sveg sv'jeta koracamo puni nadâ — —
U grudi nam vatra prva bukti, gori i plaminja,
A stiskajem toplih ruku struji ljubav golubinja.
I srce je naše tiše i meni je nekud lako ...
Čini mi se: U tom milju splinuo je bôni pako,
Utihla je suza ona, u mladosti što je pala
Kad je duša ojagjena prvi puta zadrhtala;
Al' neka je!... Uskom stazom, gdje rijetko
stopa pada,
Zatureni poći ćemo i još dalje puni nadâ — —

II.

Lijeni se mračak hvata, pod nogama snijeg škripi.
Vjetrić oštar katkad dune i sn'jeg lagan prši.. sipi..
— O, stisni se tu uza me, grijat će te moje grudi
I ne pitaj: Što će reći, kad nas vidi svijet — ljudi?!
Gle, na drvlju ovom bjaše još nedavno list do lista,
Sada golo u mrak strši — ledno inje po njem blista..
A taj život?! Jenja, vjerne i zima ga časom skruti:
Vjetar dune, pa otpirne rumen svježu s jedre puti
I srce tad oledeni, navora se glatko čelo,
A na tjeme prosipa se ledno inje kô sn'jeg b'jelo —
O, ne časi, već se stisni, grijat će te moje grudi
I ne pitaj: Što će reći, kad nas vidi svijet — ljudi?!

III.

Gle, aleja kestenova mrko u taj sutan gleda,
Tu i tamo listak koji provirkuje ispod leda,
Pa nas sjeća toplog sunca i u mladost nosi ranu
I šapće nam čarnu priču o proljetnom davnom danu.
Sjećaš li se, dušo, kad smo šetali se jednoč tako
Po aleji kestenova, a ja sam od milja plako?!
Plavetno je nebo bilo, a mi bjasmo mlati, sretni,
Gledali smo čitav svijet ko perivoj kakav cv'jetni;
Al prolaze dani sreće ko u priči, ko u raju,
Tek ostaju uspomene o proljetnom zagrljaju.
I sad opet priča šapće o proljetnom davnom danu,
Pa nas sjeća toplog sunca i u mladost nosi ranu.

IV.

Ajde, dušo, žurimo se, dok ne pane ladna veče,
Gledat ćemo igru vala i potočić kako teče. — —
Al je l'jepo tamo sada: obala je zamrznuta,
Cv'jeće, što je ljetos cvalo, leži mrtvo u kraj puta;
A i džbunak, gdje je mali slavuj sklado milopoje,
Zaogrnut sn'ježnim velom k zemlji spušta grane
svoje...

Ja ti volim šetnju taku, gdje se samo šutke gleda,
Ta i srce moje nije nego pustoš puna leda.
Odvadna je ono tako i časom se samo stopi,
A to biva lutajući kad ga ljubav tvoja škropi
Na nov život... Ajde, dušo, dok ne pane ladna veče,
Da gledamo igru vala i potočić kako teče — —

„Žalosna je duša moja ...“

Ah ! dvadeseto stoljeće već l'jeće,
Što protekla je rujna krvca Tvoja,
A ja svegj slušam, kako zveket boja
Tog istog ljudstva Tvoje kida cv'jeće.

Bez daha ruši tihi stanak sreće
I zlobom kletom truje sve bez broja,
U kalu vuče trudna uđa svoja,
Al bolan crvić još se smirit ne će.

To isto ljudstvo srce moje para
I b'jedno t'jelo zemlji crnoj kvači;
Uz divlju viku orgija harači,

Uništajući bôni dah već zgara ;
Al kad i zadnja spline se oluja :
S visa će granut — vječni Aleluja !

Amo, k meni !

Amo, k meni, ubogari,
Sirotani zemlje ove,
Što patite u bolesti,
Što plačete čarne snove,
Kada bajna priča zbori
O poletu i o maju —
Kad ne znate, što su boli
U majčinu zagrljaju !

Amo, k meni ! Imam grudi
I u njima pjesmu vruću,
A ta pjesma, to su boli
Ideal... U čeznuću
Tratim život ubogara,
A mislim o vječnu raju,
Gdje je ljubav neizmjerna
U toplome zagrljaju.

Ah, ta to su samo snovi
Na ovome zemskom sv'jetu,,
A pjesma je sjajna vila
Idea u poletu :
Gdje sve niče ko u maju,
Cdje sve cvate — vječno cv''jeće
I umire ledom zime,
A uskrsi pramaljeće.

Vijek tako čovjek jada
Dokle samrt vida rane,
Da zasija ljepše sunce,
Da nam bolji dan osvane.
Amo, k meni, ubogari,
Sirotani zemlje ove,
Što patite u bolesti,
Kad plaćete čarne snove!

U spomenar.

Smješiš se, smješiš, kô slagjana priča
U kojoj srcu meko je slatko;
Smješiš se, zlato, mekanom na krilu,
Kojeg je angel od pahulja satko...

Ali' brzo sanci ti mlagjani splinu:
Pupolj propupi, cvijet se rascvate
I ti ćeš, l'jere, sva u draži svojoj
Krasnija biti od same pozlate.

A tada, pazi, da se cv'jet ne struni!
— Gle, zv'jezda kako v'jek u zlatu plije
I traka sunca ma kud pošla: uv'jek
Kô zlato čista ostane i žije...

O, čuvaj srce, taj komadić neba,
Što sv'jet nam čara kad nas tuga pali
I život ljepšim čini, a duh nosi
Ah, tamo gđje su bajni ideali — —

— — Smješiš se, smješiš, kô slagjana priča
U kojoj proljet vedru pjesmu sklada;
Smješiš se, zlato, dok ja svegjer molim:
»Ostani vječno u smješku tom — mlada!«

Pred veče . . .

Pred veče, kada silazi mračak,
A r'jekom zamiru vali —
Mi smo života prelesnog puni
Jedno uz drugo stajati znali.

Bez r'ječi c'jelim kružismo sv'jetom
Čeznući slatko i vruće — —
— U duši našoj bila ta šutnja:
Velebna Ljubav i Uskrsnuće!

Pa kad smo nakon mnogo večeri
I Vjeru Vječnu si dali:
Zadrhtali smo mladi i sretni,
Jer smo se međusobno — prodali..

San.

Snijeg prši i sve snije.
Crna tama
K zemlji pada;
Duša moja
Pjesmu sklada,
A misao
Sv'jetom plovi
Po azuru harmonije.

* * *

Amo dogj'te, zlatni snovi,
Prošli danci — pričo bajna
Srca moga!... Evo cv'jeća!
Evo zore! pramaljeća
Prve slasti veličajna:
Na krilu sam majke svoje
Malo čedo, brbljajući:
»Slatka majko!« d'jete tvoje
Grli tebe, ne znajući
Sv'jeta zlobe niti suze,
Već od milja tepa, plače
I majčicu ljubit' uze
I ob'jesno skače...

I dječak sam veće dobi,
A čarobni život buji
I ja ne znam, što su boli;
Srdašce mi radost drobi...
Al najednoč tad zauji
Mrzli vjetar s one strane
I što vidim? Jaoh, grane
Mog života polomljene:
Razrušene moje snove,
Razrušene sanke snene --
Mrtvo cv'jeće odar kiti,
Mrtvi grobak... Pjesmo šuti!
Gorku suzu moram liti.

* *

Snijeg pada i sve snije.
Ah, usnuti
Srce ne će,
Nego jada;
Mrtvo cv'jeće
Pjesmu sklada,
A duh plovi
Po azuru harmonije.

Xô pramaljetni lahor...

Kô pramaljetni lahor šuškav
Kad jutrom lako zatalasa —
Naše je duše takla ljubav vruća
Bez r'ječi i bez glasa...

Svježe smo pruće tada bili,
Vaskolik svijet cvjetna ljija,
A ipak nam je trovat htjela život
I srce mnoga zmija — — —

A danas, gdje već životjenja
I samrt možda raku gradi:
Naša je ljubav svegj vrela, a mi smo
Ponosno pruće — mladi.

Umetnikova pjesma^{*)}

Legenda

Gdje raste četrun, maslina i lovor,
Gdje dižu grane ponosne platane
I cvijeće cvate najžarkijih boja,
Slušajući morskog žala šaputanje :
U izdubini zida križ mramorni stoji,
A kraj njeg tužna Božja Mati moli ;
Od silnog plača suzne su joj oči,
Dok srce puca od beskrajne boli.

Niz dugi ljetâ kip taj sam stajaše
Sred vrta ko kâm pored razvaline ;
Za nj ljudi znahu, al ga rjetko kada
Posjetiše. No kada je s vedrine
Jednoga dana — bljaše vruća proljet —
Sjevnula munja, oganj pao s neba
I smrsko krasnu stoljetnu aloju :
Svjet došo silan, da tu štetu gleda.

^{*)} Za bolje razumijevanje ove pjesme spomenuti mi je, da sam sadržaj za ovu pjesmu uzeo iz legendarne pričovijesti života mладога talijanskoga skladatelja operâ i

Med mnoštvom tim i mladić jedan bio,
Na kojeg čelu bješe boli i sjeta;
Uz ljudstvo on je zadnji stupno tio,
U srcu plako sudbu aloj-cvijeta.
Pa kad je zatim u vrt dalje pošo
I ugledao mramorno raspelo,
Začuđen stane,gledajući krasno
Umjeće ljudsko /+ pravo remek-djelo.

I od to dobo dolažaše češće,
Da gleda svete umjetnosti djelo;
Po đjeli sate tu je boravio
I šiljo molbe pred Božje propelo.
A katkada je i uz javor-gusle
Zapjevo svoju pjesmu koju svetu,
Ne skinuvši ni za čas s kipa oči,
Svegj tonući u Majke bolju, sjetu.

crkvene glazbe Giovanni-a Battiste Pergolose-a, koji se rodio 3./I. 1710. u Napulju, a umro 17/IV. 1736. u Pozzuoli kod Napulja. On je uglazbio korizmenu pjesmu »Stabat Mater« (»Stala Majka«) koja se i danas u crkvi pjeva, a na nju se i misli u ovoj pjesmi pod natpisom »Umjetnikova pjesma. — Dpo. autora.

I u tim mu je časovima bilo ~~z~~
U bolnim grudma i lakše i slagje,
Kô da je neka nevidljiva ruka
Odagnala sa nj tugu i beznagje.
Pa kad nadošlo korizmeno doba,
Žalosno vijeme Majci posvećeno,
On, umjetnik, je podno milog kipa
Još češće pjevo zvonko, ushićeno.

Tako i danas. A sunašce žari
I baca zrake povrh Hrista glave,
Dok podno križa crvene se ruže
I uz njih žive ljubičice plave;
U cvjetnom grmu ptičice cvrkuću,
Sva narav vedrim smješkom pripijeva,
A kraj golgotskog mučenika Majka
Satrvena sva gorke suze ljeva.

Oh, kakva sjeta, neizmjerna tuga
U trenu tom mu grûdi obuzela !
Oh, kakva sućut takla mu je srce,
Videći kako salomljena, svela
I puna bolî Majka suze lije,
A suze vape milost, sažaljenje !
I on, umjetnik, tada pun tronuća
Zaplače gledeć kipno to kamenje.

Plakao je i slao molbu vruću:
»Oj, Majko moja, sveta mučenice !
Kad Tebe gledam, duši mi je lako,
A licem teku suze radosnice,
Oj, Majko sveta, moli Sinka svoga:
Nek sa mnom bude, što je volja Tvoja !
Oh, reci jošte, kako da Te slavim,
Da nagjem milost Tvoju, Majko moja ?«

I gle ! kameni kip je oživio,
A suzne oči Majke progledale
I uprle u bolnog umjetnika,
Pa usne tihim šaptom zborit stale:
» » Čula sam, sine, vapaj tvoj i primam
Zavjetnu žrtvu; ~~nagji~~ pjesmu sada,
Koja će bolj dostići vrhunac
I prenuti me od teškoga jada.

Oh, pjesmu nagji, pa će kapat suze,
Znak, da je srcu odlanulo mome;
Učini, pa ču molit Šina svoga,
Nek ponajbolje dade žiću tvome ! « «
Zanesen kad je mladić saslušao,
Mramorni kip je opet onjemio,
A mladić papir uzeo tad b'jeli
I za čas krasnu pjesmu uglazbio.

Uz javor-gusle zatim pjevat stao,
A pjesma — sama nježnost i milina —
Drhtaše tužno i puna slatkoće
Pred licem Majke i Raspetog Sina.
I čuda gle! Kod zadnjih tječi pjesme
Kô da je život dahn'o u propelo:
Gospino lice postalo je milo,
Na usnam' smiješak titraše veselo.*

A mramor suze kapale su s oka,
Ko biser rosa kad na cvjeće pane,
I padale na čelo umjetnika.
A on, sav blažen, duše razdragane,
Pobrza Majci do podnožja kipa.**
Tad Majke Sin mu na uzdarje dao,
I on je svladan slagahnim umorom
Tad klon'o i u sanak vječni pao... *

A danas — — !?

Mnogi i mnogi trenutak života
Bio mi gorka korica kruha;
Uz čašu trovi i bezbroj strahota
Bila još noćca duga i gluha; —

A ja sam svegjer čeko i čeko
I ispod vjegja prošlost si tako,
A kad su slike ovile mi dušu
I nikle sanje: plako sam... plako...

Plako sam i sa suzama ih 'mivo —
I na čas mi se osmjehnulo bar nebo;
A danas, gdje sam štošta već dočeko:
U suzi valjda plivati bih trebo — — !?

U iščekivanju.

I.

Pahulje l'jeću ... Snijeg prši, sipi
I c'jeli kraj se b'jeli kao velo.
Sivkasto nebo proteglo se dalj
I kô da plače. Samo ono drvlje,
Što strši tamo kraj seoca malog,
Ponosno pruža svoje gole grane
I nakićeno injem stoji tiho
I gleda u cv'jet, dok tišinom snegom
Muk podrhtava.

A suton pada — —
Kroz mračak l'jeni i magleno vel
Još većma kraj je utihn'o zimski. Samo
U šumi drvlje uzbibalo se i
Tanano suho granje vjetrić trese.

I tek što šesta odbila sa tornja,
A lugar Janko k šumici se krade.
Kô sjena stupa. Laki korak tijo
Upravlja klupi sn'jegom prekrivenoj,
Gdje sastanak već godinice drži —
Kad veče pane — šumarevom Vojkom.

Ah, Vojko!... klikne nehotice jako
I pun ljubavi vruće, vrele, prve
Do klupe stupi. Mladenačko lice
Od rumen boje rek bi: puć' će, gori,
A crni mašak — sada puno inja —
Mlagjahno, l'jepo, jedro lice krasí
I još ga čini ljestvijem.

Naokolo

Već svuda mrak je bio. A on čeka
I čeka Vojku — ljubav srca svoga.

Kô dječak mali igrao se njome
I već mu tada srcu mila b'jaše.
A posl'je, kad u Vojke oči crne,
Ruj-usta, kao ml'jeko lice b'jelo,
I grudi — sve, ah, propupilo mlado
I Vojka jedra sva u draži svojoj
Zaokupila dušu njeg'vu, — Janko
Od tada mira nema. Svuda sreta
Mileno lice Vojke, a u grudi
Zakuca srce jače i on gori —
Kô da je vatra sama. Njeg've misli
I želje sve su od sto jedna: — Vojka.
— Ah Vojka! i sad čas sa časom vapi
I čeka, čeka, kad će Vojka doći...

A drvlje šušti, vjetrić zdeni vije
I kida krhko granje; pahuljica
Još kad-tad koja pane... I noć je — —
A prva traka mjeseceva svjetla
Ods'jeva kroz to mrko, krhko granje.
U bl'jedom svjetlu on sve čeka... čeka...
I snatri:

Noć je meka bila; Vojka
Stajaše kraj njeg kao golubica
I nježnu on joj držao je ruku.
Ah, u tom trenu bijaše mu slatko
I l'jepo. Kad je primakao zatim
K ruj-usnam Vojke svoja usta vrela —
Bijaše tada pun ljubavi vruće
I on joj reče:

Vojko, draga Vojko!

Mi si već znamo svaki kucaj srca
I duše su nam istih misli, željâ,
Ah, trebalo bi, da smo veće svoji...
Gle, evo: tu u grudma srce moje
Nek bude tvoje — Vojko, samo tvoje!
I ako babo tvoj mi tebe neda,
Jer sin seljaka siromašna ja sam —
Ti slušat nemoj njega, veće srce,
To srce tvoje — taj komadić neba,
Što sad nam čara ovu lednu pustoš,
Što grije rujnu krvcu našu vrelu.
To srce slušaj i reci mi dušo,
Da li' ikad ti ćeš biti samo — moja?!
Ah, reci, Vojko, reci; gle: ja slušam...

A ona mlada kao ruža b'jela —
Pupoljak svježi, što mladošću diše —
Tek plaho lice tisne na svog Janka,
Nasloni na nj' i tiko šane:

Jesam

I bit ću tvoja, samo, Janko, tvoja...
Ta sanja dušu omamljiva slatko
I on na klupi svegjer čeka... čeka — —
— — — — — — — — — — — — — —

II.

Sred sela stoji šumareva kuća,
Ponosno kroz mrak u sv'jet šutke gleda,
A iz nje kroči oziruć se plaho
Na svaku stranu šumareva — Vojka.
Korak po korak put klupčice ravna...
Što misli joj u mladom srcu vrzu,
U kojem iskra ljubavi plaminja —
Što vatru samu užiže i pali
I strahom puni mladenačku dušu.
Da li me ljubi? Ljubi l' trajno? Vjerno?!
Da li već čeka na klupi u šumi?!...
I redom druga pitanja se roje — — —

Pa kad već stigla blizu šumske klupe,
Gdje sreću njenu sakovala ljubav :
Krikne i suznih očiju se baci
Kô srna kad ju smrtno tane rani...
U noć je dugo jecala, a kad već
Od umora se vjegje zaklopile :
Mjesec je zirko na dv'je mrtve duše
I gledo kako ljuba dragog ljubi,
A snijeg pada tihano kroz granje — — —

Na razlomu.

Gle! tiha je narav c'jela i već ševa putem glasa,
A maglica tanka laka zrakom drhće i talasa;
Salomljeno vehlo cv'jeće k zemljici se tiko savi
I sunašcem rosa blista na grančici i po travi;
Samnom plače mutno nebo bez osmjeха i bez
plana

Majske luči utrnutu zvijezdu nad zvjezdicama.
Ah! ta zv'jezda — priča to je jednim trakom
obasjana,

Što mi šapće rujnom zorom upis sudbe novog dana.
A znate li, što je konac? Suza sjajna suzu briše
I nebište moje bl'jedi sve to jače, sve to više,
Pa kad zadnji uzdah uzdahne, sa srca će lanci pući,
Splinut će se čežnja moja, utrnuti plam kipući.

PROIZVODNJE
JOSIP JELA GROSMAYERA
U OSJEKU
GRAFIČKA SVEUČELJSNA
KNJIŽNIČNICA OSJEK
1

Gdje je što?

PORIVI...

PIJESME	Strana
Iz »Proljetnih želja«. Prva pjesma	7
Spominjanje	8
»Mater dolosa«	12
Na »Pozdrav«	13
Kako biva	14
U proljeću	15
Moja suza	16
Nojca ide	18
Prva bol	19
Bijele ruže. Legenda	21
Miris moje lipe	26
Moć srce	27
U beznagju	28
Moje poezije	29
U bašti	31
Ovaj svijet	35
Samrtno zvono	37
Slutnja	38
Nevinost	40
Vječne muke	41

	Strana
Iz ciklusa: »Moja ruža«	43
Zimski sutan	45
»Žalosna je duša moja	49
Amo' k meni!	50
U spomenar	52
Pred veče	53
San	54
Kô pramaljetni lahor	56
Umjetnikova pjesma. Legenda	57
A danas — —!?	63
U iščekivanju	64
Na razlomu	72

U KNJIŽARI
RADOSLAVA BAČIĆA,
(OSIJEK, GOR. GRAD)

dobivaju se od istoga pisca slijedeće knjige:

- R. F. Magjer:** »*Slavica* . Pjesmice i
priпов. za mladež. Uvezano. . . . K. —'80
- R. F. Magjer:** »*Presadi*«. Pjesmice i
priпов. za mladež od njemačko-
čeških pisaca. Uvezano. . . . K. —'80
- R. F. Magjer:** »*Porivi...*«. Pjesme.. K. 1'20

RADOSLAV BAČIĆ

Osijek gornji
grad

Kapucinska
ulica

Nasljednik V. Fritsche-a.

KNJIŽARA

i naklada, trgovina muzikalija i umjetnina, papira i materijala za risanje i pisanje.

Birana zaliha domaće i strane literature. — Skladište muzikalija umjetnih reprodukcija slika i fotografija.

KNJIŽARA RADOSLAV BAČIĆ, OSIJEK

gornji grad — Kapucinska ulica

NASLJEDNIK V. FRITSCHE-a.

Zastupanje glavnijih nakladnih i bibliografskih zavoda.

Kompletne skupine raznih strukovnih i skupnih
djela kao i Leksikona.

(Takogjer uz otplatu na mjesecne obroke).

BOGATO SKLADIŠTE
Umjetnih i osječkih razglednica.

U provinciju šaljem malene količine razglednica uz najjef-
tiniju cenu. Dovoljno je u glavnom želju jednostavno iz-
raziti n. pr. krajolici, genre, cvieće, životinje, šport, šaljivo itd.

Risači i pisači materijal.

Luxus-papir
za privatnu potrebu.

Školske knjige i po-
trebštine. Pomagala
za školsku obuku.

Spužve, pera, olovke,
pisaljke, pločice.

RADOSLAV BAČIĆ,

OSIEK GORNJI GRAD.

KAPUCINSKA ULICA.

NASLJEDNIK V. FRITSCH-E-A.

Moderni interijet, slikari:

Mappa sa 12 svezaka po 6
prekrasnih slika modernih
umjetnika. Nenadkriljive
reprodukcije u boji. Ciena
kompletno K 34'60.

Razne slike i kartoni —
Böcklinove slike, fran-
cezke slike itd.

RADOSLAV BAČIĆ,

OSIJEK g. grad, Kapicinska ulica

Nasljednik. V. Fritsche-a.

Naklada: Širola-Payerovog Atlasa za pučke škole

Naredbom kralj. semalj. vlade, odio za bogoslovje i nastavu od 30. rujna 1904. br. 15.530.

preporučeno i pripušteno
u nižim pučkim, opetovnim i
šegrtskim školama,

Cijena broširani K 1·20, vezani K 1·40.

Na želju šalju se prema zahtjevu ili periodično skupine knjiga na ogled, uz pravo frankiranog povrata za nepridržano.

Predbrojke za novine i listove. Dostava jurnala u kuću. Moderni Antikvarijat. Nove knjige uz snižene cijene. Francuzke i talijanske knjige.

RUDOLFO FRANJIN MAGJER.

PORJVJ...

NAKLADA KNJIZARE
RADOSSLAVA BAGICA
U OSJEKU 1906.

886.2-1

MAG

P

TISK

PRVE HRVATSKE DIONICKE TISKARE
U OSJEKU.